

Ehdotus uudeksi jätelaiksi herättää kummastusta

Oikeusministeri toteaa Helsingin Sanomien mielipidepalstalla, että ”Hyvä laki ei synny hosumalla”. Tämä pitää paikkansa erityisesti uutta jätelakia synnyttäessä. Ympäristöministeri kiirehti huonosti valmisteltua lakiesitystään eduskunnan hyväksyttäväksi, niin että laki saadaan voimaan vielä tällä hallituskaudella. Ministeriössä valmisteltiin ehdotusta lopulta ylitöinä. Lakiesityksen valmisteluun oli kutsuttu eri osapuolia, mutta esitetyt näkökantoja ei ole otettu ainakaan pakkauksien osalta mitenkään huomioon. Pieni ministeriön ja valvojan viranomaisen elinkeinoelämää vieroksuva klikki on tehnyt mieleisensä lakiesityksen, josta se pitää tiukasti kiinni ympäristöministerin myötöillä. Pakkaava teollisuus, kauppa ja jopa jätelaitosyhdistys vastustivat ehdotusta. Kaikesta huolimatta hallitus teki ehdotuksensa uudeksi jätelaiksi 15.10. Lakia koskevien asetusten valmistelu jätettiin myöhemmäksi. Niitä ei enää viedä eduskunnan käsittelyyn, jolloin pelkona on ko. virkamiesten mielivalta.

Nyt ei ole enää kysymys vain kepin tukialueen jätevesien käsittelystä. Uuden jätelain maksajiksi tulevat kaikki suomalaiset. Pakkausten keräys ja kierrätys on jo nykytilanteessa hyvin järjestetty. Keräyspisteitä on kymmeniä tuhansia kiinteistöjen pihalla, kauppojen pihalla ja kunnallisissa aluekeräyspisteissä. EU:n pakkausedirektiivin ja Suomen lainsäädännön kierrätysvaatimus on jo ylitetty. Esimerkiksi metallipakkauksista kierrätetään uusien tuotteiden raaka-aineksi jo yli 80. Kuitenkin viranomainen haluaa lisää kustannuksista ja ympäristöhaitoista välittämättä. Lakiesitykseen sisältyy vaatimus uuden jätehuoltojärjestelmän luomisesta pakkausjätteelle nykyisen hyvin toimivan, pääosin kunnallisen järjestelmän rinnalle.

Esityksen mukaan jokaiseen taajamaan vaaditaan keräysastiat erikseen muovi-, metalli-, kartonki- ja lasipakkauksille. Lisäksi suuriin taajamiin on perustettava aluekeräyspisteet jokaista 5000 asukasta kohti, eli esimerkiksi pääkaupunkiseudun pakkausjätteelle 200 aluekeräyspistettä. HSY (ex YTV) on jo muutaman vuoden ajan kehittänyt uutta aluekeräysverkostoaan ja on luvannut päästä noin 140 pisteeseen kaupunkikuva-arkkitehtien vastustaessa uusia paikkoja. Tähän mennessä uusi verkosto käsittää vasta 78 aluekeräyspistettä. Miten voidaan edellyttää pakkausalan voivan perustaa tätä selvästi enemmän pisteitä?

Esityksessä on lisäksi ainakin kaksi perusongelmaa. Suomessa metallipakkauksia ei kerätä tällä hetkellä lainkaan erikseen, vaan keräyspisteet on perustettu pienmetallia varten. Tutkimusten mukaan pienmetallissa on yli viidennes muuta kuin pakkauksia. Kunnanko vastuulle jää niiden kerääminen? Toiseksi missään maailmalla ei kerätä kuluttajilta erikseen uusiokäyttöön sekalaisia ja likaisia muovipakkauksia. Niiden paikka on energiaa tuottavissa polttolaitoksissa. Lainlaajien perusteluissa mainitaan teollisuuden innovatiivisuus täysin uusien laitosten kehittämiseksi. Suomiko olisi tässä etulinjassa pitkien matkojen ja vähäisen väestötiheyden maana? Pantillisten juomapakkausten maailman kärkeä edustava keräysjärjestelmä tukee Suomessa muuta pakkauskeräystä merkittävästi lasi-, alumiini- ja muovipakkausten kierrätystavoitteiden saavuttamisessa.

Pakkausala, pakkaava teollisuus ja pakattujen tuotteiden maahantuoja sekä kauppa ja myös kuntasektorin jätelaitokset vastustavat nykyisenlaista ehdotusta jätelaiksi. Ympäristöministeriön asiaa vielä viime vuonna käsitellyt ylin virkamies, ympäristöneuvos Olli Pakkala totesi viime kevään seminaarissa lain olevan ”susi jo syntyessään”. Useimmat alan asiantuntijat yhtyvät tähän käsitykseen. Eduskunnan on nyt otettava järki käteen ja palautettava esitys uudestaan valmisteltavaksi.

Heikki Riste, tj, Mepak-Kierrätys Oy